

HODNOCENÍ PŘIPRAVENOSTI ČR NA VSTUP DO EMU PRIZMATEM TEORIE OPTIMÁLNÍ MĚNOVÉ OBLASTI

Marian Lebieczik
Slezská univerzita v Opavě
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
Univerzitní náměstí 1934/3
733 40 Karviná
Česká republika
lebieczik@opf.slu.cz

ABSTRAKT¹

Česká republika je jednou z členských zemí Evropské unie, kse připravuje na brzký vstup do EMU. S tímto cílem úzce souvisí nutnost naplnit maastrichtská konvergenční kritéria, jež jsou základní podmínkou stanovenou Unií pro zavedení společné měny euro. Často se v těchto souvislostech vedou v odborných kruzích diskuse, zda jsou tato kritéria vhodná pro posuzování připravenosti země na vstup do eurozóny, jelikož pomíjejí aspekt reálné konvergence ekonomiky dané země k ekonomice EMU. Z tohoto důvodu je vhodné analyzovat schopnost země zapojit se do EMU i za pomoci jiných přístupů. Jedním z nich je možnost využití poznatků teorie optimální měnové oblasti, která připravenost země hodnotí daleko komplexněji než zmiňovaná maastrichtská kritéria. Cílem daného příspěvku je tedy zhodnotit připravenost české ekonomiky na začlenění do ekonomiky EMU s využitím právě teorie optimální měnové oblasti a zdůraznit případná rizika, které z brzkého členství v EMU pro ČR vyplývají.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká republika, Evropská hospodářská a měnová unie, inflace, konvergence, měnový kurz, optimální měnová oblast.

většině států, jejichž ekonomická úroveň tak výrazně zaostává za ekonomickou úrovní původních 15 členských zemí.

Všech 10 nových členských států deklarovalo svůj cíl v brzké době se stát součástí EMU a zavést společnou měnu euro. První z těchto zemí završí svoji snahu 1. ledna 2007, kdy se třináctým členem Evropské hospodářské a měnové unie stane Slovinsko. Ambice ostatních zemí z této skupiny ohledně členství v EMU a zavedení společné měny jsou ve své většině směřovány nejpозději do roku 2010. Výjimkou v tomto směru byly od počátku pouze Polsko a Maďarsko. Nyní se k nim připojuje pozvolna i Česká republika, v jejímž případě nově zvolená politická reprezentace považuje za nemožné připravit českou ekonomiku na zavedení společné měny v původně předpokládaném roce 2010.

Zda jsou obavy tohoto druhu na místě či nikoli by měl dát alespoň částečnou odpověď i tento příspěvek, v jehož rámci budeme hodnotit připravenost české ekonomiky na vstup do eurozóny. Pro analýzu připravenosti přitom využijeme teorie optimální měnové oblasti a jejich poznatků ohledně zavedení společné měny a fungování měnové unie.

2. Teorie optimální měnové oblasti

Teorie optimální měnové oblasti byla rozpracována v šedesátých letech minulého století, přičemž její vznik je spojován se jménem R. A. Mundella, který se ve svém článku "A Theory of Optimum Currency Areas" publikovaném v roce 1961 v časopise *American Economic Review* zabýval otázkou vhodnosti jednotlivých kurzových režimů pro uskupení zemí, tedy regiony, nikoli jednotlivé země. Řešil zde, jaké podmínky by měla určitá země naplňovat, chce-li se účastnit měnové

1. Úvod

Již před 29 měsíci došlo k bezprecedentnímu rozšíření Evropské unie o 10 nových zemí. Ve své více než 50-leté historii toto integrační uskupení nikdy nezažilo vstup tak velkého počtu nových členských států, natož ve své

¹Tento příspěvek vznikl díky podpoře Grantové agentury České republiky v rámci projektu GA 402/05/2758: "Integrace finančního sektoru nových členských zemí EU do EMU".

integrace a tudíž jako kotvu monetární politiky využít systém pevných měnových kurzů.

Měnovou oblast lze vymezit jako skupinu zemí, které zavedly společnou měnu (v tomto případě hovoříme o úplné měnové integraci) nebo které zafixovaly své měny vůči sobě navzájem, resp. své měny fixují vůči další jiné měně. V obou posledních případech musí platit, že měny těchto zemí jsou plně konvertibilní a vůči třetím zemím, jež stojí mimo uvedenou skupinu jsou jejich měny v režimu plovoucích kurzů.

Teorie optimální měnové oblasti prošla od svého vzniku v 60. letech minulého století určitým vývojem, v rámci něhož se utvořily tři základní proudy. Daný vývoj byl výrazným způsobem ovlivněn děním ve světové ekonomice a především utvářením měnové integrace v Evropě. Tradiční pojetí teorie OMO, se kterým přichází již zmiňovaný Mundell, se snaží vymezit základní ekonomické charakteristiky (kritéria), které má země, případně region, splňovat, aby se mohly bez rizika asymetrických šoků či jiných problémů zapojit do měnové unie. Tyto charakteristiky zahrnují:

- Stupeň mobility kapitálu a práce. Mobilita těchto výrobních faktorů by měla být natolik vysoká, aby mohla plnit funkci jednoho z hlavních vyrovnávacích mechanismů v případě vzniku asymetrických šoků. V poslední době však mnoho ekonomů zabývajících se touto problematikou nepovažuje podmínku vysoké mobility výrobních faktorů pro vytvoření fungující měnové unie za stěžejní.
- Míra otevřenosti ekonomiky. Stejně jako mobilita kapitálu a práce je důležitý pro eliminaci zmiňovaných asymetrických šoků v ekonomice vysoký stupeň otevřenosti ekonomiky, a to minimálně ze dvou důvodů. Prvním je skutečnost, že větší vzájemná obchodní provázanost vede k větší synchronizaci hospodářských cyklů zemí, které se účastní měnové unie. Druhým důvodem je potom skutečnost, že by v případě omezení obchodu mohly země při šocích a změnách jejich konkurenceschopnosti odrážejících se kupř. v nepříznivém vývoji jejich platebních bilancí těmto čelit za pomoci zvýšeného protekcionismu a izolacionismu. To by ohrožovalo samu existenci měnové unie. Otevřenost ekonomiky úzce souvisí s její velikostí. Co do rozměru menší země mají zpravidla daleko více otevřenou ekonomiku než země velké. Z tohoto důvodu by také měly mít větší motivaci zapojit se do měnové unie, neboť udržením fixního kurzu vůči svým největším obchodním partnerům minimalizují riziko nepříznivého kurzového vývoje na svůj zahraniční obchod a v konečném důsledku na celou ekonomiku.

- Diverzifikace produktu. Tato podmínka úzce souvisí s předcházející, jež v sobě zahrnovala požadavek na vysoký stupeň otevřenosti ekonomiky. Diverzifikací produktu se tedy myslí především taková diverzifikace komoditní struktury zahraničního obchodu (hlavně exportu), která by minimalizovala intenzitu působení asymetrických šoků na ekonomiku z důvodu přehnané orientace na produkci a obchodování pouze úzké skupiny výrobků. Vysoká specializace ekonomiky je v tomto případě pro zemi účastníci se měnové unie nepříliš výhodná.
- Podobnost výrobních struktur. Země, které se účastní měnové unie by měly mít přibližně srovnatelnou strukturu ekonomiky, což je konečkonců i jeden z ukazatelů reálné konvergence ekonomik, která je velmi důležitá pro úspěšné fungování měnové unie.
- Srovnatelná míra inflace. Velké rozdíly v míře inflace způsobují citelné změny směnných relací (terms of trade), což má vliv na pohyb zboží mezi zeměmi a nerovnováhu běžného účtu jejich platebních bilancí. K vyrovnávání potom dochází v důsledku změn měnových kurzů. Za předpokladu fixního měnového kurzu potom k těmto změnám docházet nemůže a zhoršujícími se terms of trade postižená členská země měnové unie nemá k dispozici nástroj k docílení vnější ekonomické rovnováhy.
- Pružnost cen a mezd. Jestliže jsou ceny a mzdy dostatečně pružné v rámci měnové unie, potom se snižuje pravděpodobnost, že by v důsledku jakéhokoliv výskytu vnějších šoků, docházelo k situaci, kdy by jedna účastníci se země měnové unie byla postižena vysokou nezaměstnaností a druhá rychle rostoucí cenovou hladinou (inflací).
- Fiskální disciplína. Fiskální disciplína účastníků měnové unie zajistí bezproblémový chod měnové oblasti a nebude tak destabilizovat měnovou oblast tím, že zpochybní její kredibilitu, pokud jde o stabilitu jednotlivých zemí v celém systému. I přes výše uvedené, je právě fiskální disciplína ve vztahu k optimální měnové oblasti velmi diskutovaným tématem. Je tomu tak také vzhledem k tomu, že státy měnové unie nemají k dispozici řešení svých ekonomických problémů a asymetrických šoků nezávislou měnovou politikou a fiskální politika je tedy jediným nástrojem v jejich rukách.
- Dosažený stupeň integrace. Funkčnost měnového prostoru ovlivňuje také to, jakého stupně a šíře integrace země dosáhly. V minimálním případě je vhodná koordinace uplatňovaných hospodářských politik zúčastněných zemí. V ideálním případě

potom za realizaci nadnárodní monetární, ale také fiskální politiky, odpovídají speciálně zřízené supranacionální instituce.

V 70. letech minulého století se postupně prosazuje druhé pojetí teorie optimální měnové oblasti, které je postaveno na cost-benefit analýze optimální měnové zóny. Zastánci tohoto přístupu již tedy nepokračují v hledání oněch vhodných charakteristik zemí, které se chtějí stát součástí OMO, ale svou pozornost zaměřují na analýzu přínosů a nákladů, které vznikají zemím při vytváření měnové unie. Vzhledem k tomu, že cílem této stati je analyzovat připravenost české ekonomiky na vstup do EMU (jakožto určitého představitele optimální měnové zóny ve světové ekonomice) s využitím teorie OMO, je z výše uvedeného zřejmé, že nás bude zajímat v těchto souvislostech především dříve zmíněné tradiční pojetí. Z tohoto důvodu na tomto místě uvedeme pouze výčet, bez hlubšího rozboru a komentáře, přínosy a náklady plynoucí zemím z jejich participace na OMO. Mezi hlavní přínosy tedy patří:

- Pevný měnový kurz eliminuje nebezpečí přelévání spekulativního kapitálu mezi členskými státy.
- Snížení nákladů na konverzi měn.
- Měnová integrace stimuluje a prohlubuje ekonomickou integraci.
- Výhody politického typu, kdy například měnová unie může mít v negociacích se třetími zeměmi větší váhu než samotné členské státy.

Naopak mezi hlavní negativa optimální měnové oblasti patří:

- Ztráta nezávislosti národní měnové a kurzové politiky.
- Omezení nezávislosti národní fiskální politiky.
- Možnost zvýšení nezaměstnanosti.
- Nebezpečí prohloubení meziregionálních rozdílů a nerovnováh.

Poslední, třetí, pojetí této teorie se označuje v ekonomické literatuře jako "Nová teorie optimální měnové oblasti". I přes toto ambiciózní označení se ve skutečnosti nejedná o zcela novou teorii, nýbrž tato pouze navazuje na předcházející proudy a jejich závěry dále zkoumá a snaží se o kvantifikaci zmiňovaných přínosů a nákladů. Poslední práce v této oblasti se potom zaměřují především na důsledky šoků na fungování měnové zóny, ať již se jedná o šoky vnější či vnitřní, resp. nabídkové či poptávkové.

3. Připravenost ČR na vstup do EMU z pohledu tradičního pojetí teorie optimální měnové oblasti

Jak už jsme výše zmínili, využijeme pro zhodnocení připravenosti ČR na vstup do EMU tradiční pojetí teorie OMO a tedy i jednotlivá kritéria, které tvůrci této teorie definovali a které jsme výše uvedli.

Prvním z těchto kritérií je požadavek na vysoký stupeň mobility kapitálu a práce. Vzhledem k tomu, že Česká republika je členem Evropské unie, tedy integračního uskupení, které je založeno na fungování jednotného vnitřního trhu s volným pohybem zboží, služeb, osob i kapitálu, dala by se tato podmínka považovat apriori za splněnou. Navíc členem Evropské hospodářské a měnové unie se nemůže stát země, která není zapojená v EU. Nicméně problematika mobility výrobních faktorů v podmínkách Evropské unie je přece jenom poněkud složitější záležitostí.

Mobilita pracovní síly v zemích Evropské unie je dlouhodobě velmi nízká. Mimo svou mateřskou zemi pracuje v současné době cca 3 % zaměstnanců. Co se týče České republiky je toto procento ještě nižší. V současnosti v některé ze zemí EU vykonává legálně svoji pracovní aktivitu okolo 30 000 osob, což je jen pro zajímavost nižší počet než je v roce 2006 počet slovenských pracovníků na území České republiky. Z tohoto vyplývá určitá neochota Čechů stěhovat se za prací do jiné země. Obdobná situace je však v ČR i v případě mobility meziregionální.

Výrazným omezujícím prvkem mobility pracovníků na území Evropské unie je po rozšíření Evropské unie v roce 2004 zavedení přechodného období na volný pohyb pracovních sil vůči novým členským státům EU, tedy i ČR. Přestože je toto přechodné období v příkrém rozporu s principy, na kterých EU stojí a na nichž funguje jednotný vnitřní trh, podařilo se jej Německu a Rakousku v rámci přístupových jednání s novými členy prosadit. Díky postojům české vlády bylo v říjnu 2001 přijato řešení, které posléze Unie nabídla k aplikaci i ostatním státům posledního kola rozšíření. Uvedené řešení spočívalo v zavedení přechodného období jen na 2 roky s možností jeho prodloužení o další 3 a 2 roky při průkazném ohrožení jejího trhu práce. Dále bylo umožněno členským státům nevyhlašovat žádné přechodné období, což uplatnili pouze Velká Británie, Irsko a Švédsko. Nyní již 8 členských států původní evropské patnáctky neomezuje vstup pracovníků z nových členských zemí na své pracovní trhy (Velká Británie, Irsko, Švédsko, Portugalsko, Španělsko, Finsko, Řecko a Itálie). Ostatní členské státy původní EU-15 se buď rozhodly zachovat současný systém přechodných opatření (Německo, Rakousko, Lucembursko), uvedený v platnost dnem vstupu nových členských států do EU, anebo se rozhodly pracovní trh částečně uvolnit pro nedostatkové

profese (Dánsko, Francie, Belgie, Nizozemsko). Nové členské státy také mohly uplatnit obdobná přechodná opatření vůči novým členům s výjimkou Malty a Kypru, a to do doby platnosti restrikce praktikované posledním členským státem Unie. Česká republika nevyužila této možnosti vůči žádné z členských zemí EU. V přechodném období se čeští občané mohou ucházet o zaměstnání v Unii nadále na základě pracovního povolení.

V oblasti volného pohybu kapitálu nedošlo v souvislosti s rozšiřováním Unie k žádnému zásadnímu omezení. Naopak nové členské země Unie se slibovaly od svého členství větší kapitálové toky, a to především ve formě přímých zahraničních investic do svých ekonomik. Od těch se očekává, že dokážou zmírnit negativní dopady transformace ekonomiky, především v oblasti rostoucí nezaměstnanosti. Důvodů pro naplnění těchto očekávání I v případě ČR je celá řada. Česká ekonomika s velikostí trhu 10 miliónů spotřebitelů sama o sobě není pro investory příliš atraktivní trh, jako součást obřího trhu Unie se její atraktivita podstatně zvětší. Tím, že se ČR stala právoplatným členem integračního uskupení, které má ve světě mimo silné pozice i dobré jméno a začlenila se do jednotného vnitřního trhu, který je charakteristický svou stabilitou a kredibilitou, došlo k posílení důvěryhodnosti české ekonomiky pro investory. Evropská unie je také chápána jako trh s minimálním investičním rizikem.

I přes výše uvedené, je však třeba říci, že Česká republika, co do přílivu zahraničních investic před svým vstupem do EU výrazně předčila své konkurenty ze střední a východní Evropy (viz příloha č. 1). Za období let 1990-2003 k nám připlynuly přímé investice ze zahraničí v hodnotě cca 3 800 USD na obyvatele, zatímco v případě v pořadí druhého Maďarska to bylo pouze 2 400 USD. Vůbec největší příliv investic zaznamenala ČR v roce 2002, kdy jejich celkový objem dosahoval výše 9,03 mld. USD. Rok 2003 byl potom ve znamení výrazného poklesu až na 2,5 mld. USD. Přestože v roce 2004 dochází oproti roku 2003 k nárůstu přílivu investic do české ekonomiky až na hodnotu 3,9 mld. USD a v roce 2005 dokonce na 7,7 mld. USD, nelze jednoznačně říci, do jaké míry uvedená změna souvisí s naším vstupem do EU. To, jak faktor členství Česka v Evropské unii ovlivňuje rozhodování zahraničních investorů o umístění či neumístění investic v naší ekonomice, bude možné odpovědně posoudit až s větším odstupem času. Rostou však také investice domácích subjektů v zahraničí. Zde prim hrají především portfolio investice.

Druhou výše zmiňovanou důležitou charakteristikou země, jež se chce zapojit do měnové unie je vysoká míra otevřenosti její ekonomiky. Úroveň otevřenosti ekonomiky můžeme analyzovat za pomoci ukazatele, kterým je míra zapojení do mezinárodní dělby práce, jež měří podíl dovozu a vývozu na hrubém domácím

produktu. Vývoj daného ukazatele v ČR, jakož i ostatních zemích EU, v letech 1995-2004 zachycuje příloha č.2.

Z uvedené tabulky vyplývá, že se česká ekonomika řadí k těm ekonomikám EU, které se vyznačují vysokou mírou otevřenosti. Vysoká míra internacionalizace české ekonomiky souvisí i s její velikostí, když tato se řadí k ekonomikám s menším rozměrem.

Proces transformace a příprava na vstup do struktur Unie se zákonitě musel projevit v míře a struktuře zapojování České republiky, jakož i ostatních nových členských zemí EU rekrutujících se ze zemí bývalého východního bloku do mezinárodní dělby práce, a to zejména prostřednictvím zahraničního obchodu.

Největší míru zapojení v roce 2005 z členských států Evropské unie, jak na straně vývozu, tak i dovozu vykazovalo Lucembursko, Belgie a Estonsko. Lucembursko je velmi malá ekonomika, jejíž úroveň exportu i importu výrazně převyšuje úroveň hrubého domácího produktu (u exportu o zhruba 40 %, u importu o více, jak 20 %). V případě Belgie a Estonska přesahují dané relace jak u exportu, tak i importu hranici 80 %. Uvedené hodnoty také dosahuje na straně vývozu Irsko a dovozu Malta. Ke státům s vysokým stupněm otevřenosti své ekonomiky také patří Slovensko (okolo 76,8 % na straně vývozu a 79,5 % u dovozu) a Česko (okolo 71,3 % na straně vývozu a 71,7 % u dovozu). Ostatní státy nedosahují v míře zapojení do mezinárodní dělby práce relace 70 %. Nízké míry zapojení dosahují velké členské státy jako Itálie, Francie, Španělsko, Velká Británie, ale také Řecko, což je země, co do velikosti své ekonomiky, zcela porovnatelná s ČR. U těchto států se setkáváme s podíly exportu či importu na HDP nepřesahujícími úroveň 30 %. Míra zapojení Evropské hospodářské a měnové unie do mezinárodní dělby práce se potom pohybuje v relaci cca 36 %.

Pomineme-li specifické Lucembursko, potom je Česká republika zemí, která mezi roky 1995-2005 nejvíce zvýšila svůj podíl exportu na HDP ze všech členských států Unie. Zatímco v roce 1995 byl podíl vývozu na HDP v Česku 50,7 %, v roce 2005 to již bylo zmiňovaných 71,3 %. Výrazně uvedenou relaci zvýšilo také Maďarsko, Slovensko, Polsko a Estonsko. Na straně importu je situace obdobná. Naopak státem, kde došlo k výraznému poklesu zapojení do mezinárodní dělby práce je Malta a k určité stagnaci dochází i na Kypru a Litvě.

Z prezentovaných údajů o míře zapojení je zřejmé, že většina nových členských zemí je velice citlivá na vývoj vnějšího ekonomického prostředí, a to především, jak je patrné z jejich teritoriální struktury zahraničního obchodu, vytvářeného zejména fungováním ekonomik členských států Evropské unie. Podíl evropské patnáctky na zbožovém vývozu a dovozu daných zemí zaznamenává

v průběhu jejich transformace výrazný nárůst (viz příloha č. 3).

Velká důležitost je v teorii optimální měnové oblasti kladena i na diverzifikaci komoditní struktury zahraničního obchodu země zapojené do měnové integrace. Výrazné posuny v teritoriální struktuře českého zahraničního obchodu po roce 1989 vedly ke změnám ve struktuře zboží. Přesměrování obchodu na náročnější trhy vyspělých tržních ekonomik přineslo v první fázi transformace zahraničního obchodu pokles exportu technicky náročnějších výrobků, v nichž ČR velmi výrazně zaostávalo za vyspělým světem. Tato skutečnost se projevila mimo jiné i ve výrazném poklesu podílu vývozu strojů a dopravních zařízení po roce 1989, kdy na úroveň roku 1989 se tato kategorie dostala teprve v roce 2000, tedy poté, kdy do české ekonomiky připlouvají ve větší míře zahraniční investice. Po roce 2000 tento pozitivní vývoj pokračuje a v roce 2005 se podíl skupina SITC na celkovém vývozu více než polovinou (51,1 %). K výraznému poklesu mezi roky 1993-2005 u skupin, které zahrnují nerostná paliva a suroviny, což lze považovat vzhledem k nízké přidané hodnotě těchto komodit za jednoznačně pozitivní vývoj. Souhrnný pohled na zbožíovou strukturu dovozu ČR, jak je zřejmé z přílohy č. 4, že výrobky zpracovatelského průmyslu mají o něco menší podíl, než je tomu ve struktuře vývozu. Jejich podíl však zaznamenal ve sledovaném období vzestup, přitom největší podíl připadá stejně jako u vývozu na skupinu SITC 7, která v roce 2005 překročila 40 %.

Z výše popsaného vývoje vyplývá, že mezi roky 1989-2005 došlo v zahraničním obchodě České republiky k výrazně pozitivním změnám. Alespoň takto jsou tyto změny obecně laickou i odbornou veřejností chápány a velmi pozitivní vývoj obchodní bilance ČR v posledních letech jim konečkonců dává za pravdu. Z pohledu začlenění České republiky do EMU a požadavku teorie OMO je stávající komoditní struktura zahraničního obchodu poněkud problematická a představuje určité riziko. Téměř polovinu našich vývozů, jak již bylo řečeno, tvoří stroje a dopravní prostředky, přičemž v této položce hraje hlavní roli vývoz automobilů. Automobilky se v současnosti podílí na českém vývozu téměř 20 %, a to představuje při případném nepříznivém vývoji na automobilových trzích pro českou ekonomiku nezanedbatelné riziko. Další významnou, nicméně neméně rizikovou položkou, je vývoz železa a oceli a kovových výrobků (tvoří více než 10 % celkových exportů ČR).

Podobnost struktury ekonomik zemí tvořících měnovou unii je dalším z požadavků na její bezproblémové fungování. V procesu strukturálních změn ekonomiky ČR lze rozlišit dvě charakteristické fáze. První je vymezena počátkem transformace v roce 1990 a končí v letech 1993-1994. V tomto období dochází v české

ekonomice k nejzásadnějším strukturálním změnám, a to v podobě podstatného snížení podílu průmyslu a zemědělství na tvorbě HDP a nárůstu významu sektoru služeb. To znamená, že Česká republika ve velice krátké době docílila výrazného posunu ve struktuře své ekonomiky od industrializačního typu k typu modernímu. Obdobným procesem prošly i další tranzitivní ekonomiky, což je odlišuje od standardních tržních ekonomik, kde se jednalo o proces dlouhodobý a pozvolný. Základní příčinou daného vývoje je skutečnost, že ve vyspělých zemích jsou dosažené proporce ve struktuře ekonomik výsledkem odlišného tempa růstu jednotlivých sektorů, kdy sektor služeb dlouhodobě dosahuje nejvyšších temp, zatímco v případě průmyslu je tempo nižší a vůbec nejnižší v případě zemědělství. V české ekonomice (stejně jako v již zmiňovaných ostatních tranzitivních ekonomikách) byly oproti tomu změny ve struktuře ekonomiky v této první fázi způsobeny především absolutním poklesem produkce sektorů průmyslu, zemědělství a částečně i stavebnictví. Restrukturalizaci na počátku devadesátých let tak můžeme svým charakterem považovat za destruktivní, když ke změnám sektorových relací ve tvorbě HDP dochází na základě omezování či rušení výrob v zemědělství, průmyslu a stavebnictví, a to namísto jejich rychlého růstu ve službách.

Druhá fáze restrukturalizace přichází ruku v ruce s ekonomickým oživením v roce 2004. Po fázi destrukce často neperspektivních výrob se začaly utvářet předpoklady pro pozvolné strukturální změny, jež jsou, stejně jako ve vyspělých ekonomikách, založeny na technologických a organizačních přeměnách vedoucích ke zvýšení produktivity práce a v konečném důsledku i konkurenceschopnosti českých podniků. Dochází k určitému mírnému nárůstu podílů průmyslu ve struktuře ekonomiky (tento vždy doprovází především ekonomický růst, ať už mezi roky 1995-1996 či od roku 1999 do současnosti, v letech recese daný podíl klesá) a jeho ustabilizování na relaci okolo 29 %. Podíl služeb na tvorbě HDP se přitom pozvolna zvyšuje díky velmi dynamickému růstu výkonů v dopravě, spojích a finančních službách až na současnou hodnotu 62,3 %. Nejvíce procentních bodů v této fázi ztratilo zemědělství a stavebnictví. Zemědělství se tak v roce 2004 podílelo na tvorbě HDP pouhými 2,6 % a stavebnictví 6,1 %

Ve struktuře tvorby HDP se Česká republika, i přes výrazné změny, kterými v tomto směru prošla od počátku transformace, stále poněkud odlišuje od vyspělých států Evropské unie i EMU (viz příloha č. 4). Stále vysoký podíl ve struktuře tvorby HDP zaujímá průmysl (včetně stavebnictví). Průmysl tak sice v průběhu transformace postupně ztrácí své vedoucí postavení, které měl na jejím počátku, nicméně i v současnosti nadále zůstává velice významným sektorem české ekonomiky. Příčinu tohoto

vývoje lze spatřovat především v pomalém a nedostačujícím rozvoji terciárního sektoru.

K hodnocení míry sblížení strukturálních proporcí dvou ekonomik byl zkonstruován Index strukturální konvergence (ISK).² K vyčíslení indexu pro *i*-tou zemi je využito následujícího vztahu:

$$ISK_i = \left(\left| \frac{ZEM_i - ZEM_{krit}}{100} \right| + \left| \frac{PRM_i - PRM_{krit}}{100} \right| + \left| \frac{STV_i - STV_{krit}}{100} \right| + \left| \frac{SLB_i - SLB_{krit}}{100} \right| \right) / 2$$

kde: ZEM_i – podíl sektoru zemědělství na tvorbě HDP v *i*-té zemi

ZEM_{krit} – podíl sektoru zemědělství na tvorbě HDP v kritériální zemi³

PRM_i – podíl sektoru průmyslu na tvorbě HDP v *i*-té zemi

PRM_{krit} – podíl sektoru průmyslu na tvorbě HDP v kritériální zemi

STV_i – podíl sektoru stavebnictví na tvorbě HDP v *i*-té zemi

STV_{krit} – podíl sektoru stavebnictví na tvorbě HDP v kritériální zemi

SLB_i – podíl sektoru služeb na tvorbě HDP v *i*-té zemi

SLB_{krit} – podíl sektoru služeb na tvorbě HDP v kritériální zemi

Při sestavování ISK byla prvořadým cílem jednoznačná vypořádací schopnost indexu při vzájemné komparaci zemí, resp. při jeho srovnávání v čase a možnost jeho dalšího využití v rámci definice komplexnějších a složitějších mnohokritériálních ukazatelů ekonomické konvergence. Z těchto důvodů je žádoucí, aby se hodnota daného indexu pohybovala ve striktně vymezeném intervalu, jehož extrémní hodnoty označují na jedné straně situaci, kdy došlo k úplnému sblížení struktury ekonomik (tzn. jedná se o totožné struktury ekonomiky) a na straně druhé situaci zcela opačnou. V tomto duchu byly voleny veškeré koeficienty obsažené ve funkci pro výpočet ISK. Index strukturální konvergence tak nabývá hodnot z intervalu $<0,1>$, kdy se s rostoucí hodnotou ISK snižuje i soulad strukturálních proporcí tvorby HDP mezi dvěma ekonomikami.

Z průměrných hodnot ISK v období let 1995-2004, jež jsou uvedeny v příloze č.6, vyplývá, že ekonomikou, která je, co do své struktury z hlediska tvorby HDP, z analyzované pětadvacítky států nejvíce podobná ekonomice EU-25 či EMU, je ekonomika Itálie ($ISK=0,01$ konvergenčních jednotek). Dále následují

Belgie, Malta, Německo, Nizozemí, Rakousko, Švédsko a Velká Británie. U těchto zemí index strukturální konvergence dosahuje ve sledovaném období výše 0,02 konvergenčních jednotek. Naopak ekonomikami, které se svou strukturou nejvíce liší od ekonomiky EU, resp. EMU, je ekonomika Irsko ($ISK=0,12$), Česka ($ISK = 0,11$) a Kypr s Lucemburskem ($ISK=0,09$). Česká republika je tedy zároveň ekonomikou, která se co do struktury tvorby HDP, odlišuje od ekonomiky Evropské měnové unie (EMU) nejvýrazněji z celé desítky nových členských států Unie.

V příloze č.7 je shrnut vývoj míry inflace v ČR a ostatních členských zemích EU, jakož i EU a EMU jako celek. V první kapitole jsme zmiňovali, že pro bezproblémové fungování měnové unie je důležité, aby se míra inflace v jednotlivých členských zemích sobě přibližovala. Toho si byli vědomi i tvůrci EMU a zakomponovali daný ukazatel mezi tzv. konvergenční kritéria, která jsou využívána při hodnocení zemí pro jejich vstup do EMU.

Měnová politika České národní banky je v současnosti založena na režimu cílování inflace, a to s ohledem na předpokládaný vstup České republiky do Evropské hospodářské a měnové unie v roce 2010. Cílové pásmo pro meziroční růst indexu spotřebitelských cen rovnoměrně klesá z úrovně 3 - 5 % z ledna 2002 na úroveň 2 - 4 % v prosinci 2005. V období od ledna 2006 bude inflační cíl definován jako meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen ve výši 3 % s maximální odchylkou jednoho procentního bodu na obě strany. Cíl bude platit až do přistoupení ČR k eurozóně.

Česká republika vykazuje za období let 1995-2005 průměrnou míru inflace ve výši 4,2 %. Tato hodnota převyšuje průměrný cenový růst v EU-15 (2,1 %) i EU-25 (2,2 %), nicméně ve srovnání s novými členskými státy se z hlediska cenové stability řadí k nejméně úspěšným. Nižší průměrné míry inflace z této skupiny zemí ve sledovaném období dosáhly pouze čtyři státy, a to Kypr (2,0 %), Malta (2,9 %), Litva (3,3 %) a Estonsko (4,5 %). Uvedená data také mnohé napovídají o plnění zmiňovaného konvergenčního kritéria cenové stability pro vstup do EMU. Nejlépe splňoval dané kritérium Kypr, a to v průběhu celého období, s výjimkou roku 2000 a 2003. Na pomyslné druhé příčce se potom umístila Litva, která splňuje požadavek cenové stability soustavně od roku 1999, když se v její ekonomice často projevují výrazné deflační tendence. Za těmito státy následuje Malta (kritérium splňuje celkem ve čtyřech letech daného časového období – rok 1999 a roky 2001-2003), Česká republika (roky 1999, 2002, 2003 a 2005) s Lotyšskem (roky 1999, 2001-2002) a Polskem, jenž splňovalo zmiňované kritérium v letech 2002-2003. V roce 2001 se k těmto státům připojilo i Estonsko. Ostatní nové členské

² Viz. LEBIEDZIK, M. *Makroekonomická pozice České republiky v rámci Evropské unie (ekonomická výkonnost a konvergence)*. Karviná: SU OPF. Karviná, 2006. ISBN 80-7248-346-3.

³ Význam vymezení kritériální země lze spatřovat především v případě, kdy je prováděna analýza v rámci skupiny států a je hledána míra souladu struktury ekonomik jednotlivých zemí vůči ekonomice jedné vybrané země či skupině zemí (např. EMU). Dále je nezbytné definovat kritériální zemi v případě výpočtu dalších, níže uvedených, ukazatelů konvergence, aby dané údaje byly porovnatelné, ať už mezi státy zahrnutými v analýze či v rámci časové řady.

státy mezi roky 1995-2004 maastrichtské kritérium cenové stability neplnily.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že dosahovaná míra inflace by neměla být vážnější překážkou pro vstup České republiky do Evropské hospodářské a měnové unie, a to ať už z hlediska teorie optimální měnové oblasti či maastrichtských konvergenčních kritérií.

Dalším z kritérií teorie OMO je požadavek na dostatečnou pružnost cen a mezd, jakožto důležitého faktoru, který zmírňuje dopady asymetrických šoků na ekonomiku země, jež se zapojila do měnové unie. V první řadě je třeba říci, že je velmi složité posuzovat úroveň mzdových a cenových pružností. Co se týče pružnosti mezd v české ekonomice, potom můžeme vyjít z několika mála analýz, které publikovala na toto téma Česká národní banka.⁴ Všechny dospívají k téměř stejným závěrům, a to:

- mzdy jsou určovány především krátkodobou nezaměstnaností,
- pružnost mezd byla v ČR relativně vysoká do roku 1996, poté v letech 1997-1999 v období recese dochází k jejímu poklesu, který přetrvává dodnes. Děje se tak pravděpodobně v souvislosti s nárůstem dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Mzdy jsou pružné především směrem nahoru, což souvisí s působením a silou odborů na trhu práce v ČR.
- Pružnost mezd v ČR je však v mezinárodním srovnání obdobná jako v zemích EU a EMU.

V případě cenové pružnosti jsou výsledky obdobné, což znamená, že se její úroveň nijak nevymyká standardům v ostatních vyspělých evropských tržních ekonomikách. Většina cen zboží a služeb na našem trhu je utvářena působením poptávky a nabídky, regulace přetrvává pouze u některých sociálně citlivých produktů a především služeb. Nicméně i zde dochází k jejich postupnému uvolňování. Na rozdíl od mezd však dochází u některých komodit i k poklesu cen.

Předposledním v 1 kapitole zmiňovaným faktorem ovlivňujícím efektivní fungování OMO je fiskální disciplína jejich účastníků. Rovnováhu či nerovnováhu ve fiskální oblasti dané země hodnotíme za pomoci salda veřejných rozpočtů a úrovně vládního dluhu. Oba ukazatele jsou součástí již zmiňovaných maastrichtských konvergenčních kritérií pro vstup do EMU.

Veřejné rozpočty v České republice jsou, jak je patrné z přílohy č.8, dlouhodobě charakteristické deficitními sklony. Co se týče deficitu veřejných rozpočtů, splnila Česká republika maastrichtské kritérium pouze v letech 1997, 2004 a 2005. V letech 1995 a 2003 přesáhl podíl deficitu veřejných rozpočtů na HDP hranici 10 %, přičemž deficit z roku 1995 ve výši 13,4 % byl vůbec nejhorším výsledkem ve sledovaném období v rámci všech 25 členských států.

Narůstající deficity veřejných rozpočtů v České republice ve střednědobém výhledu naznačují, že i přes dílčí úspěch v letech 2004-2005 a vcelku pozitivní vývoj státního rozpočtu v první polovině roku 2006, v nejbližších několika letech nebude tato v tomto bodě maastrichtská kritéria plnit. V souvislosti se samotným vstupem České republiky do Evropské unie a s tím související nezbytností přijmout celou řadu právních norem v oblasti pracovních standardů, sociální ochrany a ochrany životního prostředí, lze předpokládat, že dojde k dalšímu tlaku na výdajovou stranu veřejných rozpočtů. Kritickým se pak může stát souběh těchto nároků s mimořádnými výdaji tzv. transformačních institucí. Tyto samy o sobě směřují ke schodkům veřejných rozpočtů ve výši okolo 5 % HDP.

Jejich souběh s dopadem implementace uváděných směrnic, jakož i povinných odvodů do rozpočtu Unie a nutnosti kofinancovat finanční podporu Unie v rámci strukturální politiky by mohl vést k výraznému navýšení schodku v porovnání se současným stavem. Tato situace by pak nebyla řešitelná ani při využití zvýšené pomoci ze strany Evropské unie a docházelo by ke zintenzivnění tlaků na další nárůst rozpočtových schodků a tedy i k prohlubování fiskální nerovnováhy české ekonomiky.

Problémy s deficitním financováním veřejných rozpočtů však nemá v Unii pouze Česká republika či noví členové méně ekonomicky vyspělí. Především v posledních třech letech neúspěšně s rozpočtovými schodky bojují i takové státy jako jsou Německo či Francie. Dlouhodobě potom tendence k vyšším rozpočtovým deficitům vykazují i Řecko, Portugalsko a Itálie. Ve všech případech se jedná o členské státy EMU a je třeba říci, že tuto ekonomiku to zatím nijak výrazně nedestabilizuje. Deficit veřejných rozpočtů, které vykazuje EMU jako celek, se přitom taktéž od roku 2001 pohybuje v červených číslech.

Postupně se prohlubující deficitní financování veřejných rozpočtů v průběhu posledních deseti let se odráží i v růstu veřejného zadlužení české ekonomiky. Česká republika začínala v roce 1995 s podílem veřejného dluhu na HDP ve výši 15,3 %. Tento dluh se do konce roku 2006 zvýšil na 36,5 % v poměru k HDP. Avšak u veřejného zadlužení lze dané období rozdělit do dvou charakteristických podobdobí. V letech 1995–1998 dochází ke stagnaci veřejného dluhu v absolutním vyjádření, což vzhledem k rostoucímu HDP vedlo

⁴ Např. BABETSKII, I., GALUŠČÁK, K. *Pružnost mezd*. Seminář MF „Aktuální otázky makroekonomického vývoje V ČR – zkušenosti po vstupu do EU“. Milovice, 2005.

k poklesu relace veřejný dluh/HDP až na hodnotu 12,9 % v roce 1998. Od roku 1999 do roku 2002 pak dochází k výraznému nárůstu veřejného zadlužení, ať už v absolutních číslech či v poměru k HDP. Naopak v posledních třech letech se mírně snižuje. Výrazně se do růstu zadlužení projevily náklady spojené s očištěním a privatizací bankovního sektoru či revitalizací a restrukturalizací české ekonomiky.

I takto vysoký celkový veřejný dluh, jak vyplývá z údajů v příloze č.9, je nejen v mezinárodním srovnání, ale také ke stanovenému maastrichtskému konvergenčnímu kritériu veřejné zadluženosti (ve výši 60 % HDP) relativně nízký a pro Českou republiku ufinancovatelný, i když náklady spojené s financováním nepřímých závazků (náklady na transformaci ekonomiky) budou zřejmě do budoucna v nezanedbatelné míře snižovat manévrovací prostor pro fiskální politiku. I přesto by naplnění tohoto z maastrichtských konvergenčních kritérií nemělo být pro Českou republiku ani do budoucna závažnějším problémem, natož aby ohrožovalo stabilní vývoj české ekonomiky v EMU.

Poslední charakteristikou, které přisuzuje teorie optimální měnové oblasti pro funkčnost měnového prostoru význam, je stupeň a šíře integrace, které země začleněné v tomto prostoru dosáhly. V úvodu této kapitoly jsme se zmiňovali o tom, že členské státy EMU jsou zároveň členy EU, která funguje na bázi jednotného vnitřního trhu. Využijeme-li standardní klasifikaci stupňů integrace, která je v teorii integrace využívána právě ke specifikaci šíře prointegrovanosti určitého integračního uskupení, potom můžeme Evropské hospodářské a měnové unii přiřadit stupeň formativní hospodářská a měnová unie. Jedná se o fázi (stupeň) integračního procesu, kdy dochází k vytvoření a zavedení společné měny a je uplatňována společná měnová politika nově zřízenou nadnárodní společnou měnovou institucí. Přitom se jedná o symetrickou hospodářskou a měnovou unii, jelikož je zavedena jedna společná měna (euro) a společná měnová instituce (Evropská centrální banka), která řídí měnovou politiku tohoto integračního uskupení. Mezi členskými státy existuje na úrovni Evropské unie (a tedy i v rámci EMU) velmi úzká spolupráce v celé řadě dalších hospodářských politik, které lze rozdělit do dvou základních skupin. První skupinu tvoří tzv. společné politiky (zemědělská, obchodní, dopravní, rybolovná a nově i měnová), u kterých členské státy přenesly své rozhodovací pravomoci na nadnárodní instituce (orgány EU). Druhou skupinu politik, kde členské státy pouze na nadnárodní úrovni koordinují své aktivity, označujeme jako politiky koordinované. Patří mezi ně kupř. ekologická politika, sociální, regionální či energetická politika. Určitá koordinace probíhá i ve fiskální politice, především v oblasti harmonizace nepřímých daní.

Do budoucna lze předpokládat, že se EMU přetvoří v úplnou hospodářskou a měnovou unii. Na tomto stupni integrace se na společném principu neprovádí pouze měnová politika a některé další hospodářské politiky, na kterých se členské země dohodnou, nýbrž se vyžaduje vysoký stupeň prointegrovanosti realizace všech dílčích hospodářských politik a také politiky fiskální, která je pro národní státy a jejich vlády politikou velice citlivou, a to vzhledem k její nedistribuční funkci. Členský stát, a tedy i Česká republika, tak ztratí veškeré nástroje, kterým může samostatně ovlivňovat svůj ekonomický vývoj.

4. Závěr

Cílem této stati bylo zhodnotit připravenost České republiky na vstup do Evropské hospodářské a měnové unie, a to za pomoci jedné z nejznámějších teorií, se kterou se v ekonomické teorii setkáváme a která se zabývá problematikou utváření a funkčnosti měnových oblastí, včetně pozitiv a negativ jejich existence. Je nesporné, že mezi oblasti tohoto typu lze zařadit i zmiňovanou EMU a že tedy lze tuto teorii využít k naplnění našeho cíle.

Česká ekonomika je malou vysoce otevřenou ekonomikou, kde převážná část zahraničního obchodu je realizována právě s členskými zeměmi EMU (resp. EU), a jako taková by měla v souladu se závěry teorie optimální měnové oblasti usilovat o vstup do EMU. Výhody ze společné měny by měly v tomto případě převýšit případné náklady či rizika. Na některá rizika koneckonců sama tato teorie upozorňuje tím, že se snaží specifikovat charakteristiky, které by měla země mít, pokud se chce úspěšně zapojit do měnové unie.

Z uvedených poznatků a naší analýzy vyplývá, že před vstupem ČR do EMU a zavedením společné měny euro by měli tvůrci hospodářské politiky věnovat pozornost především třem rizikovým oblastem. Prvním a zřejmě nejvýznamnějším je stabilita veřejných financí, a to konkrétně perspektiva prohlubujících se deficitů veřejných rozpočtů a s tím související případné zrychlování zadlužování české ekonomiky. Druhým, neméně závažným, je komoditní struktura českého vývozu, ve kterém výrazným způsobem převažuje export automobilů a železa, včetně výrobků z něj. Oba faktory mohou být zdrojem výrazné vnitřní a vnější rovnováhy, případně mohou umocňovat negativní dopady asymetrických šoků na českou ekonomiku. Zvláště se tak může dít v případě nedostatečné mobility pracovní síly, a to ať už v rámci národní ekonomiky či v rámci celé Unie. Zatímco vláda disponuje celou řadou nástrojů, jak podpořit mobilitu pracovníků v rámci ČR, jen stěží bude přesvědčovat ty členské státy Unie, které se rozhodly zavést přechodná období pro volný pohyb pracovníků. Nicméně toto přechodné období by mělo vypršet u všech zemí

nejpozději v roce 2011, což víceméně zapadá do období případného vstupu České republiky do Evropské hospodářské a měnové unie. Rezervy má v současnosti Česká republika i ve sladění struktury své ekonomiky s ekonomikou EMU.

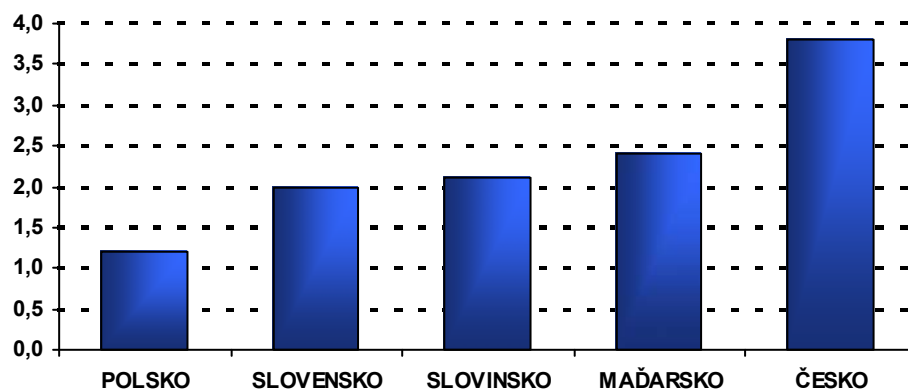
V souvislosti se vstupem ČR do eurozóny se nejčastěji v minulosti hovořilo o letech 2008-2010. V roce 2004 byla zpracována společná strategie ČNB a Ministerstva financí ohledně zavedení společné měny euro, která jako finální rok označuje rok 2010. Zároveň však představitelé vlády a ČNB uvádějí, že ani tento rok nemusí být konečný a zdůrazňují, že prioritu spatřují v důkladné připravenosti české ekonomiky na rizika, které z členství v EMU vyplývají. V současnosti se rok 2010 jeví pro vstup ČR do EMU spíše jako hypotetický a předpokládá se odsunutí našeho vstupu do eurozóny o rok či dokonce dva. Tento přístup lze považovat za správný, především vzhledem k pomalé reálné konvergenci české ekonomiky k ekonomice eurozóny. Zároveň je však nutno zdůraznit, že Česká republika, jak potvrdila tato analýza, patří v současnosti k těm lépe připraveným zemím na vstup do EMU, a to ať z hlediska teorie optimální měnové oblasti plnění konvergenčních kritérií, či reálné konvergence k EMU.

Literatura:

- [1] BABETSKII, I., GALUŠČÁK, K. *Pružnost mezd*. Seminář MF „Aktuální otázky makroekonomického vývoje V ČR – zkušenosti po vstupu do EU“. Milovice, 2005.
- [2] GANDOLFO, G. *Elements of International Economics*. 1. vyd. Germany: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2004. ISBN 3-540-21133-0.
- [3] FOJTÍKOVÁ, L. *Společná obchodní politika EU*. 1.vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2006. ISBN 80-248-1076-X.
- [4] KADERÁBKOVÁ, A., SPĚVÁČEK, V., ŽÁK, M. *Růst, stabilita a konkurenceschopnost: aktuální problémy české ekonomiky na cestě do EU*. Praha: LINDE nakladatelství, s.r.o, 2003. ISBN 80-86131-35-1
- [5] LEBIEDZIK, M. *Makroekonomická pozice České republiky v rámci Evropské unie (ekonomická výkonnost a konvergence)*. 1.vyd. Karviná: SU OPF Karviná, 2006. ISBN 80-7248-346-3.
- [6] WWW-stránky České národní banky:
<http://www.cnb.cz>.
- [7] WWW-stránky Českého statistického úřadu:
<http://www.czso.cz>.
- [8] WWW-stránky Evropské unie:
<http://www.europa.eu.int>.

Přílohy:

Příloha č. 1: Přímé zahraniční investice připadající na 1 obyvatele v letech 1990-2003

Pramen: Eurostat, vlatní výpočet

Príloha č. 2: Podíl dovozu a vývozu na HDP členských států Evropské unie v letech 1995-2004 (v %, běžné ceny)

Export	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Import										
Belgie	69,1	70,6	74,7	75,4	75,7	85,5	85,7	83,7	81,5	84,2
	64,8	66,6	70,3	71,1	71,4	82,4	82,3	79,2	77,7	81,0
Česko	50,7	49,5	52,7	55,1	56,5	64,5	66,5	61,5	62,4	71,3
	55,0	55,5	58,1	56,2	57,7	67,5	69,0	63,6	64,6	71,7
Dánsko	35,3	35,7	36,4	35,7	38,0	44,0	44,6	44,3	42,6	43,3
	31,3	30,8	32,9	33,7	33,2	38,1	38,1	38,6	36,4	38,4
Estonsko	68,4	62,9	73,5	74,8	72,2	88,3	83,9	74,1	75,0	81,5
	76,0	73,7	84,3	84,6	76,8	92,1	87,4	81,2	83	87,8
Finsko	36,7	37,3	38,8	38,6	37,8	43,0	39,9	38,6	37,1	37,1
	28,8	29,8	30,8	29,8	29,3	33,7	31,6	30,2	30,6	31,5
Francie	22,5	23,1	25,5	26,1	25,9	28,5	27,9	27,0	25,8	25,8
	21,1	21,4	22,5	23,5	23,7	27,3	26,3	25,2	24,6	25,3
Irsko	76,6	77,7	79,9	86,4	88,4	97,7	98,4	93,5	83,7	80,4
	65,1	66,1	67,2	74,9	74,7	84,5	83,4	77,0	68,2	64,7
Itálie	27,0	25,8	26,4	26,4	25,5	28,3	28,4	27,0	25,8	26,6
	23,0	20,9	22,3	22,9	23,5	27,3	27,0	26,0	25,2	25,8
Kypr	50,2	51,0	51,7	49,6	51,5	55,0	56,1	50,9	46,7	46,4
	50,5	54,0	53,6	50,9	50,1	55,2	54,5	52,1	48,3	50,8
Litva	49,9	52,2	53,1	45,7	39,1	44,9	50,0	53,1	51,8	52,7
	61,0	61,8	63,4	57,2	49,2	51,2	55,4	58,7	57,6	59,2
Lotyšsko	42,7	46,8	46,8	47,2	40,4	42,1	41,6	41,1	42,3	43,4
	44,9	54,2	54,7	59,6	49,9	49,5	51,7	51,2	55,1	59,5
Lucembursko	109,1	111,2	119,3	127,3	136,1	151,9	153,1	143,6	137,4	140,5
	96,8	99,8	105,8	112,5	119,7	131,0	135,7	125,0	118,7	120,9
Maďarsko	44,6	48,5	55,1	61,9	64,3	73,9	72,8	64,0	62,0	64,9
	44,7	48,0	54,1	63,4	67,0	77,8	74,3	66,3	66,2	68,6
Malta	87,6	81,3	79,4	81,9	84,8	94,3	83,8	85,7	79,0	75,8
	100,4	94,3	87,3	87,1	89,9	104,3	87,8	84,6	84,5	83,5
Německo	24,5	25,3	27,9	29,0	29,6	33,8	35,2	36,1	36,1	38,3
	23,8	24,3	26,5	27,5	28,8	33,4	33,2	31,6	31,8	33,1
Nizozemí	57,4	57,9	61,1	61,0	60,3	67,5	65,2	62,8	61,5	64,8
	51,5	52,2	55,2	55,5	55,9	62,2	59,9	57,7	56,5	59,6
Polsko	23,7	22,7	23,9	26,4	24,6	27,8	27,7	29,6	34,4	39,1
	21,5	24,2	27,9	31,4	30,6	34,4	31,4	33,0	36,9	40,9
Portugalsko	30,2	29,8	30,4	30,8	29,7	31,5	30,6	29,9	30,1	30,9
	36,4	36,4	38,2	39,7	40,1	42,8	40,8	38,0	36,5	38,5
Rakousko	35,1	35,9	39,7	41,7	42,7	45,4	47,7	48,6	48,2	51,1
	35,4	36,7	39,5	40,3	40,9	44,1	45,3	43,6	44,3	46,3
Řecko	17,6	17,5	19,7	19,8	22,4	25,6	23,8	20,8	19,8	20,9
	24,9	25,5	27,0	28,2	31,0	36,0	32,3	29,3	28,7	29,5
Slovensko	58,3	54,1	56,9	59,7	61,4	70,8	73,4	71,7	77,7	76,8
	55,8	64,6	66,4	70,4	65,7	73,3	81,5	78,9	79,2	79,5
Slovinsko	51,7	52,2	53,7	53,2	49,4	56,1	57,6	57,6	56,5	59,9
	53,6	53,2	54,4	54,6	53,5	59,7	58,3	56,1	56,5	60,5
Španělsko	22,6	23,9	26,7	27,2	27,5	30,1	29,9	28,7	27,8	27,0
	22,8	23,4	25,7	27,2	28,8	32,3	31,5	30,0	29,4	30,7
Švédsko	39,3	37,9	41,4	42,5	42,6	46,1	45,9	44,1	43,8	46,2
	32,5	31,3	34,2	36,2	36,5	40,3	39,5	37,4	37,1	38,2
Velká Británie	28,3	29,4	28,8	26,8	26,4	28,1	27,4	26,2	25,4	24,6
	28,8	29,8	28,6	27,8	28,2	30,1	30,2	29,2	28,3	28,1
EU-25	29,8	30,3	32,2	32,6	32,7	36,3	36,4	35,7	35,0	35,9
	28,3	28,5	30,2	31,0	31,7	36	35,5	34,1	33,7	34,7
EU-15	29,5	30,0	31,9	32,2	32,3	35,9	35,9	35,1	34,3	35,0
	27,9	28,0	29,6	30,4	31,1	35,2	34,8	33,3	32,7	33,6
EMU	29,2	29,6	32,0	32,8	33,1	37,1	37,3	36,6	35,7	36,7
	27,5	27,5	29,5	30,6	31,5	36,2	35,6	34,0	33,4	34,6

Pramen: Eurostat, vlastní výpočet

Poznámka: vývoz FOB, dovoz CIF

Príloha č.3: Podíl Evropské unie na vývozu a dovozu členských zemí EU (v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Belgie	62,2	63,8	63,4	65,5	69,1	68,5	70,9	74,5	74,2	74,2
Česko	-	-	-	-	66,5	66,1	67,2	66,7	68,3	67,1
Dánsko	55,7	54,4	54,7	54,8	56,0	53,0	52,1	54,0	53,3	53,6
Estonsko	-	-	-	-	55,2	58,8	54,1	55,7	55,1	53,3
Finsko	49,9	50,1	49,7	52,0	58,0	56,5	56,2	56,4	55,5	54,2
Francie	57,1	56,6	55,4	56,5	59,5	59,9	59,6	58,2	58,9	59,9
Irsko	57,4	54,6	51,7	50,7	49,7	47,5	46,3	45,2	39,4	40,3
Itálie	47,2	46,3	45,8	46,7	50,2	48,0	47,5	47,5	46,7	45,2
Kypř	-	-	-	-	20,3	20,4	20,9	21,7	21,4	22,5
Litva	-	-	-	-	50,3	50,4	50,5	49,9	48,4	46,6
Lotyšsko	-	-	-	-	54,8	54,7	54,9	57,3	57,3	55,6
Lucembursko	40,5	41,5	40,8	40,0	39,8	40,7	41,2	45,2	46,2	46,9
Maďarsko	-	-	-	-	64,1	61,8	60,8	61,6	61,4	62,1
Malta	-	-	-	-	41,7	38,3	40,1	40,3	42,3	42,2
Německo	49,3	48,8	47,8	48,1	53,8	52,8	52,9	52,3	53,5	53,5
Nizozemí	53,2	62,8	62,9	61,5	63,9	63,3	62,3	62,2	62,5	62,5
Polsko	0,0	0,0	0,0	0,0	60,7	57,1	58,0	59,4	60,6	62,3
Portugalsko	58,9	63,0	63,1	63,5	64,8	63,5	63,9	65,1	61,6	61,0
Rakousko	52,2	51,4	51,5	52,6	60,5	61,8	62,3	62,5	64,2	64,0
Řecko	49,6	45,8	40,9	44,0	41,2	39,3	31,9	33,3	37,5	34,3
Slovensko	-	-	-	-	67,3	66,6	67,5	67,5	68,4	70,2
Slovinsko	-	-	-	-	63,8	63,4	62,6	60,8	60,5	56,6
Španělsko	54,4	54,3	49,4	55,0	50,4	53,8	53,6	53,5	53,8	53,6
Švédsko	51,9	50,3	48,4	49,4	51,2	49,2	47,2	48,1	48,8	48,5
Velká Británie	44,0	43,2	42,2	42,7	42,9	41,1	40,8	41,5	41,2	40,8
EU-25	-	-	-	-	54,7	53,8	53,5	53,9	54,1	54,1
EU-15	51,7	51,9	50,7	51,6	54,4	53,3	53,2	53,4	53,6	53,5
EMU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Pramen: Eurostat, vlastní výpočet

Poznámka: Vypočteno na základě údajů v běžných cenách, vývoz FOB, dovoz CIF

Príloha č.4: Komoditní struktura zahraničního obchodu České republiky

SITC skupina	Dovoz (v %)				Vývoz (v %)			
	1989	1993	2000	2005	1989	1993	2000	2005
0 – Potraviny a zvířata	6,9	6,2	4,0	4,4	4,5	6,6	2,9	3,2
1 – Nápoje a tabák	0,7	1,1	0,6	0,6	0,4	1,2	0,7	0,6
2 – Suroviny (bez paliv)	8,8	5,0	3,2	2,7	3,7	6,1	3,5	2,5
3 – Neroztlná paliva	17,3	11,1	9,6	9,3	5,2	6,2	3,1	3,1
4 – Živočišné a rostlinné tuky	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
5 – Chemikálie	9,3	12,1	11,2	11,1	7,6	9,5	7,1	6,3
6 – Meziprodukty	10,4	15,9	20,7	20,3	22,4	29,9	25,4	21,7
7 – Stroje a dopravní prostředky	36,9	36,1	40,2	40,5	44,4	27,6	44,4	51,1
8 – Různé průmyslové výrobky	6,2	11,7	10,3	10,8	9,7	12,7	12,5	11,3
9 – Ostatní	3,1	0,4	0,0	0,1	1,9	0,0	0,1	0,1

Pramen: Český statistický úřad

Příloha č.5: Struktura tvorby HDP v členských státech EU v letech 1995-2004

	1995				2000				2004			
	zemědělství	průmysl	Stavebnictví	Služby	zemědělství	průmysl	stavebnictví	služby	zemědělství	průmysl	stavebnictví	služby
Belgie	1,5	21,7	4,9	71,9	1,3	20,4	4,6	73,7	1,2	18,4	4,4	76,0
Česko	4,4	28,8	8,5	58,3	3,6	29,2	6,2	61,0	2,6	29,0	6,1	62,3
Dánsko	3,2	18,2	4,1	74,5	2,5	18,7	4,6	74,2	2,0	16,9	4,3	76,8
Estonsko	7,3	20,9	5,4	66,4	5,1	18,9	5,1	70,9	4,0	19,3	5,9	70,8
Finsko	4,1	25,3	4,0	66,6	3,4	24,9	5,0	66,7	2,8	22,2	4,7	70,3
Francie	3,0	19,5	4,9	72,6	2,5	18,5	4,3	74,7	2,4	17,3	4,6	75,7
Irsko	6,5	29,6	4,7	59,2	3,2	30,7	6,9	59,2	2,4	29,3	7,4	60,9
Itálie	3,0	23,5	4,8	68,7	2,6	21,4	4,5	71,5	2,4	20,1	4,6	72,9
Kypr	4,8	13,7	7,9	73,6	3,5	12,2	6,7	77,6	3,9	11,0	7,3	77,8
Litva	10,4	23,7	6,7	59,2	7,0	21,5	5,3	66,2	5,4	22,3	6,3	66,0
Lotyšsko	7,9	22,2	4,0	65,9	4,0	15,2	5,5	75,3	3,9	15,3	5,0	75,8
Lucembursko	1,1	16,1	6,7	76,1	0,7	11,9	5,5	81,9	0,5	11,9	6,4	81,2
Maďarsko	5,9	23,1	4,1	66,9	3,7	24,3	4,5	67,5	2,9	22,1	4,5	70,5
Malta	2,4	22,1	2,8	72,7	2,2	24,0	3,6	70,2	2,1	20,9	4,2	72,8
Německo	1,2	23,8	6,3	68,7	1,1	22,8	4,8	71,3	1,0	23,3	3,7	72,0
Nizozemí	3,3	20,9	5,0	70,8	2,6	18,6	5,3	73,5	2,1	17,4	5,5	75,0
Polsko	5,6	25,8	6,2	62,4	3,1	22,1	7,1	67,7	2,6	21,7	5,1	70,6
Portugalsko	4,6	21,4	6,0	65,0	3,1	18,8	7,0	68,1	3,3	17,4	6,0	70,3
Rakousko	2,4	20,3	7,1	70,2	1,9	20,7	7,1	70,3	1,8	20,4	6,9	70,9
Řecko	9,1	14,8	5,9	70,2	6,6	13,1	6,8	73,5	6,1	12,6	7,9	73,4
Slovensko	5,4	30,3	4,6	59,7	4,2	25,5	4,8	65,5	3,7	24,8	5,0	66,5
Slovinsko	3,7	26,5	4,7	65,1	2,8	26,9	5,6	64,7	2,1	26,8	5,0	66,1
Španělsko	4,3	21,3	7,3	67,1	3,3	19,4	7,9	69,4	2,9	17,4	9,1	70,6
Švédsko	2,4	23,2	4,0	70,4	1,7	22,1	3,6	72,6	1,6	20,5	4,1	73,8
Velká Británie	1,6	23,9	4,6	69,9	0,9	20,4	4,8	73,9	0,9	17,5	5,8	75,8
EU-25	2,6	22,4	5,5	69,5	2,0	20,8	5,1	72,1	1,9	19,6	5,3	73,2
EU-15	2,5	22,3	5,4	69,8	2,0	20,7	5,0	72,3	1,8	19,4	5,3	73,5
EMU	2,5	22,2	5,7	69,6	2,1	20,9	5,1	71,9	2,0	19,8	5,2	73,0

Pramen: Eurostat

**Příloha č.6: Vývoj Indexu strukturální konvergence v letech 1995-2004
(kritériální ekonomika EMU)**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Průměr
Belgie	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02
Česko	0,11	0,13	0,12	0,11	0,11	0,11	0,10	0,11	0,11	0,11	0,11
Dánsko	0,06	0,05	0,05	0,05	0,04	0,03	0,03	0,02	0,03	0,04	0,04
Estonsko	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04
Finsko	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Francie	0,03	0,03	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03
Irsko	0,11	0,10	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,13	0,12	0,12	0,12
Itálie	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kypř	0,09	0,09	0,09	0,09	0,08	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
Litva	0,05	0,04	0,02	0,03	0,05	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Lotyšsko	0,10	0,10	0,09	0,09	0,07	0,06	0,07	0,06	0,08	0,07	0,08
Lucembursko	0,08	0,09	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10	0,10	0,09	0,09	0,09
Maďarsko	0,04	0,04	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04
Malta	0,03	0,03	0,03	0,03	0,01	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02
Německo	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,02
Nizozemí	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02
Polsko	0,07	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04	0,03	0,02	0,03	0,03	0,04
Portugalsko	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
Rakousko	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Řecko	0,08	0,07	0,09	0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,07	0,08
Slovensko	0,11	0,11	0,08	0,07	0,07	0,07	0,09	0,06	0,07	0,07	0,08
Slovinsko	0,05	0,05	0,06	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,08	0,07	0,07
Španělsko	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,04
Švédsko	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0,01	0,02
Velká Británie	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,02
EU-25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EU-15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EMU	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pramen: Eurostat, vlastní výpočet (www.opf.slu.cz/vfe)

Příloha č.7: Vývoj míry inflace v členských státech Evropské unie v letech 1995-2005

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belgie	1,5	2,1	1,8	0,9	1,2	2,3	2,5	1,7	1,8	2,4	2,8
Česko	9,2	7,4	8,6	8,7	2,6	3,0	3,5	0,7	0,2	2,7	1,8
Dánsko	1,9	2,1	2,2	1,3	2,4	2,6	2,5	2,1	1,8	1,1	2,0
Estonsko	8,7	8,5	6,2	2,6	6,1	3,4	0,8	3,0	3,2	2,7	3,4
Finsko	0,8	1,6	1,9	2,0	1,2	3,6	3,5	3,2	0,2	0,9	1,3
Francie	2,0	1,9	1,4	0,7	0,4	1,5	1,6	1,9	2,0	1,5	1,2
Irsko	2,8	2,6	2,6	3,6	3,0	3,8	4,1	5,6	3,8	2,4	1,9
Itálie	6,0	4,4	2,2	2,1	2,1	2,9	2,8	3,1	2,5	2,2	2,3
Kypř	-2,8	2,0	2,3	0,8	2,0	4,9	2,0	2,5	3,6	2,5	2,8
Litva	-	18,2	9,5	5,4	-0,4	-1,5	2,4	-0,2	-2,6	0,8	3,3
Lotyšsko	24,8	16,3	8,7	4,7	1,7	3,5	2,6	2,2	2,9	6,2	11,1
Lucembursko	2,0	1,4	1,4	1,1	1,5	2,6	3,2	2,1	1,9	2,2	2,5
Maďarsko	27,8	22,9	18,0	13,6	10,2	9,1	8,2	3,7	4,6	7,6	5,4
Malta	-	2,0	3,4	2,7	1,9	9,2	1,6	1,6	0,7	3,4	3,0
Německo	1,9	1,7	2,0	1,1	0,3	1,5	1,6	1,1	1,0	1,6	1,3
Nizozemí	1,4	1,9	2,0	1,7	1,8	3,3	4,6	2,7	2,3	1,3	1,6
Polsko	27,2	19,4	14,5	11,2	6,5	9,0	4,7	1,6	0,7	3,3	1,8
Portugalsko	4,3	3,7	2,9	2,0	2,1	3,3	3,9	3,5	3,2	2,3	2,6
Rakousko	2,0	1,9	1,5	0,3	0,7	2,5	1,9	1,2	1,5	2,0	2,0
Řecko	9,0	8,2	5,6	4,5	2,0	2,6	3,3	3,6	3,4	2,9	3,7
Slovensko	9,2	5,0	6,0	5,8	8,6	10,0	6,1	3,1	7,7	6,9	3,2
Slovinsko	23,4	10,5	9,0	7,5	6,0	8,3	8,1	7,8	5,0	3,2	1,6
Španělsko	4,8	3,5	2,6	2,2	2,4	3,1	3,3	3,4	3,1	3,0	3,5
Švédsko	2,8	1,3	1,9	0,8	1,2	1,1	2,4	1,8	2,3	1,2	1,0
Velká Británie	3,4	3,4	2,5	2,6	1,7	1,1	2,4	1,6	1,9	1,3	2,0
EU-25	-	3,1	2,5	2,0	1,4	2,2	2,5	2,1	2,0	1,9	1,9
EU-15	3,0	2,6	2,1	1,6	1,3	2,0	2,3	2,1	2,0	1,8	1,9
EMU	3,0	2,5	2,1	1,5	1,1	2,2	2,3	2,2	2,0	1,9	1,9
Maastrichtské kritérium	2,9	2,9	2,9	2,1	2,0	2,7	3,2	2,8	2,4	2,6	2,6

Pramen: Eurostat

Príloha č.8: Vývoj salda verejných rozpočtů v členských státech Evropské unie v letech 1995-2005

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belgie	-4,4	-3,8	-2,0	-0,7	-0,4	0,2	0,6	0,1	0,4	0,1	0,1
Česko	-13,4	-3,1	-2,4	-5,0	-3,6	-3,7	-5,9	-6,8	-11,7	-3,0	-2,6
Dánsko	-2,3	-1,0	0,4	0,2	2,4	2,6	3,2	1,7	1,2	2,8	4,9
Estonsko	0,4	-1,7	1,7	-0,3	-3,7	-0,6	0,3	1,4	3,1	1,8	1,6
Finsko	-3,9	-2,9	-1,3	1,5	2,2	7,1	5,2	4,3	2,5	2,1	2,6
Francie	-5,5	-4,1	-3,0	-2,7	-1,8	-1,4	-1,5	-3,2	-4,2	-3,7	-2,9
Irsko	-2,1	-0,1	1,1	2,4	2,4	4,4	0,9	-0,4	0,2	1,3	1,0
Itálie	-7,6	-7,1	-2,8	-2,8	-1,7	-0,6	-3,0	-2,6	-2,9	-3,0	-4,1
Kypr	-	-	-	-4,3	-4,5	-2,4	-2,3	-4,5	-6,3	-4,2	-2,4
Litva	-1,9	-3,6	-1,2	-3,0	-5,6	-2,5	-2,0	-1,5	-1,9	-2,5	-0,5
Lotyšsko	-1,9	-0,5	1,5	-0,6	-4,9	-2,8	-2,1	-2,7	-1,5	-0,8	0,2
Lucembursko	2,5	2,0	2,9	3,2	3,7	6,2	6,2	2,3	0,5	-1,1	-1,9
Maďarsko	-5,6	-2,5	-1,4	-8,0	-5,6	-2,4	-3,7	-8,5	-6,2	-4,5	-6,1
Malta	-	-	-	-10,8	-7,6	-6,3	-6,4	-5,9	-10,5	-5,2	-3,3
Německo	-3,3	-3,4	-2,7	-2,2	-1,5	1,3	-2,8	-3,7	-3,8	-3,7	-3,3
Nizozemí	-4,2	-1,8	-1,1	-0,8	0,7	2,2	-0,1	-1,9	-3,2	-2,5	-0,3
Polsko	-2,3	-3,6	4,0	-2,1	-1,4	-1,6	-3,9	-3,6	-4,5	-4,8	-2,5
Portugalsko	-5,5	-4,8	-3,6	-2,6	-2,8	-2,8	-4,4	-2,7	-2,9	-2,9	-6,0
Rakousko	-5,7	-3,9	-1,8	-2,3	-2,2	-1,5	0,3	-0,2	-1,1	-1,3	-1,5
Řecko	-10,2	-7,4	-6,6	-2,5	-1,8	-4,1	-3,6	-4,1	-5,2	-6,1	-4,5
Slovensko	-0,9	-7,4	-6,2	-4,7	-6,4	-12,3	-6,0	-5,7	-3,7	-3,3	-2,9
Slovinsko	0,0	0,3	-1,2	-2,2	-2,1	-3,5	-2,8	-2,4	-2,0	-1,9	-1,8
Španělsko	-6,6	-4,9	-3,2	-3,0	-1,2	-0,9	-0,5	-0,3	0,3	-0,3	1,1
Švédsko	-7,0	-2,7	-0,9	1,8	2,5	5,0	2,5	-0,3	0,2	1,4	2,9
Velká Británie	-5,8	-4,2	-2,2	0,2	1,0	3,8	0,7	-1,7	-3,4	-3,2	-3,5
EU-25	-	-	-	-	-	0,8	-1,2	-2,3	-2,9	-2,6	-2,3
EU-15	-5,1	-4,2	-2,5	-1,6	-0,7	1,0	-1,1	-2,2	-2,8	-2,6	-2,3
EMU	-5,0	-4,3	-2,7	-2,2	-1,3	0,1	-1,7	-2,4	-2,8	-2,7	-1,9

Pramen: Eurostat

Príloha č.9: Vývoj veřejného zadlužení členských států Unie v letech 1995-2004

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belgie	134,0	130,2	124,8	119,6	114,8	109,1	108,0	105,4	100,0	95,6	93,3
Česko	15,3	13,2	13,0	12,9	13,4	18,2	27,2	30,7	38,3	37,4	36,5
Dánsko	73,2	69,7	65,7	61,2	57,7	52,3	47,8	47,2	44,7	42,7	35,8
Estonsko	8,1	7,5	6,3	5,6	6,0	4,7	4,4	5,3	5,3	4,9	4,8
Finsko	57,1	57,1	54,1	48,6	47,0	44,6	43,8	42,5	45,3	45,1	41,3
Francie	54,6	57,1	59,3	59,5	58,5	56,8	57,0	59,0	63,9	65,6	66,8
Irsko	82,0	73,5	64,7	53,8	48,6	38,3	35,8	32,6	32,0	29,9	27,6
Itálie	124,3	123,1	120,5	116,7	115,5	111,2	110,7	108,0	106,3	105,8	106,4
Kypr	60,3	59,6	59,6	61,6	62,0	59,9	61,9	65,2	69,8	71,9	70,3
Litva	12,9	13,8	15,8	16,5	23,0	23,8	22,9	22,4	21,4	19,7	18,7
Lotyšsko	14,2	13,8	11,1	9,8	12,6	12,9	14,9	14,1	14,4	14,4	11,9
Lucembursko	6,7	7,2	6,8	6,3	5,9	5,5	7,2	7,5	7,1	7,5	6,2
Maďarsko	79,5	67,7	64,0	61,9	61,2	55,4	52,2	55,5	56,9	57,6	58,4
Malta	38,6	40,0	48,0	54,9	56,8	57,0	62,4	62,7	71,8	75,0	74,7
Německo	57,0	59,8	61,0	60,9	61,2	60,2	59,4	60,9	64,2	66,0	67,7
Nizozemí	77,2	75,2	69,9	66,8	63,1	55,9	52,9	52,6	54,3	55,7	52,9
Polsko	57,9	51,1	48,0	39,1	40,3	36,8	36,7	41,2	45,4	43,6	42,5
Portugalsko	64,3	62,9	59,1	55,0	54,3	53,3	55,9	58,5	60,1	61,9	63,9
Rakousko	68,8	68,5	64,6	64,2	66,5	66,7	67,1	66,7	65,4	65,2	62,9
Řecko	108,7	111,3	114,0	105,8	105,2	114,0	114,8	112,2	109,3	110,5	107,5
Slovensko	40,3	40,2	41,3	44,0	47,2	49,9	48,7	43,3	42,6	43,6	34,5
Slovinsko	30,2	28,5	27,3	23,6	24,9	27,4	28,1	29,5	29,4	29,4	29,1
Španělsko	63,9	68,1	66,6	64,6	63,1	61,1	57,8	55,0	51,4	48,9	43,2
Švédsko	73,7	73,5	70,6	68,1	62,7	52,8	54,3	52,4	52,0	51,2	50,3
Velká Británie	51,8	52,3	50,6	47,7	45,1	42,0	38,8	38,3	39,7	41,6	42,8
EU-25	71,3	70,4	69,2	68,9	66,8	62,9	62,2	61,7	63,3	63,8	63,4
EU-15	70,8	72,6	71,1	69,0	68,0	64,1	63,3	62,7	64,3	64,7	64,6
EMU	73,6	75,2	75,1	74,2	72,7	70,4	69,6	69,5	70,8	71,3	70,8

Pramen: Eurostat